

ANEKS nr 3

Propozycje zmian w ewidencji

1. Obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków zabytków

- Rzeźba kamienna wolnostojąca Matki Bożej Niepokalanie Poczętej, na Placu Gryfitów, z roku 1919 r., powstała jako wotum wdzięczności za odzyskanie niepodległości przez Polskę, ufundowana przez społeczeństwo Dębicy. Obiekt opisany w części studialnej.
- Budynek dawnego C.K. Gimnazjum Franciszka Józefa, obecnie obiekt I Liceum Ogólnokształcącego, z roku 1907, projektu Teodora Talowskiego, zrealizowany przez Tadeusza Tekielskiego. Obiekt mimo wielu remontów zachował pierwotny wygląd i klimat architektoniczny. Posiada wielkie znaczenie dla Dębiczan, jako kolebka dębickiej inteligencji i druga obok budynku Sokoła kuźnia patriotyzmu. Obiekt opisany w części studialnej.

2. Obiekty proponowane do wpisu do gminnej ewidencji zabytków

- Budynek Publicznego Gimnazjum Nr 1 im. Adama Mickiewicza. – wniosek 2

Budynek najstarszej szkoły w Dębicy, pochodzi z 1900 r. Tradycja miejsca sięga jednak wieków średnich i istniejącej tu wówczas szkoły parafialnej. Od XVIII w drewnianych zabudowaniach działała szkoła trywialna, a w XIX w. także szkoła niedzielna. W 1874 r. powołano Szkołę Męską, przekształconą po kilku latach w Szkołę Mieszaną. Obecny budynek pochodzi z 1900 r. i w swej historii dzielił dramatyczne losy mieszkańców Dębicy. W 1914 r. mieściły się w budynku szkoły rosyjski sztab wojskowy, koszary i szpital. Po raz kolejny wojska okupacyjne upodobały sobie ten obiekt we wrześniu 1939 r. Młodzież wróciła do sal szkolnych dopiero w 1945 r. Budynek był przebudowywany kolejno w latach 1981, 1984, zaś w 2006 r. odnowiono jego elewację. Szkoła jest budynkiem piętrowym, dwuskrzydłowym (dwa odrębne pierwotnie budynki połączono w latach 50.), z dobudowaną salą gimnastyczną. Wewnątrz dziedziniec z boiskiem sportowym. Dach dwuspadowy. Wartość zabytkową ma budynek główny usytuowany frontem do Placu Gryfitów (starego rynku). Zabytkowa bryła budynku zachowała swój wewnętrzny układ. Elewację frontową (od południa) w poziomie dzieli gzyms kordonowy, a wypełniają dwa rzędy okien, zdobione gzymsem nadokiennym (piętro) i naczółkiem (parter). Centralnie pośrodku fasady portal

wejściowy (na codzień nie używany) , ujęty dwoma pilastrami, wspierającymi płaski naczółek w postaci gzymsu. Całą elewację dekoruje boniowanie. Na ścianie frontowej obiektu umieszcza się tablice upamiętniające wybitne postaci związane ze szkołą i z historią miasta.

▪ Obiekty i infrastruktura dawnej fabryki „Stomil” S. A. w Dębicy

Brama towarowa do zakładu TC Dębica S.A. - dawna brama wjazdowa do Fabryki Gum Jezdnych na ul. 1 Maja.

Obiekt jest rzadkim przykładem dobrze zachowanej tj. z zachowaniem pierwotnej formy budynku bramnego przedwojennej fabryki. Fabryka Gum Jezdnych powstała w Dębicy w 1938 r. jako część dużego kompleksu przemysłowego (cztery zakłady), skupionego wokół Dębicy. Fabryki, które powstały w jednakowym czasie, wchodziły w skład Centralnego Okręgu Przemysłowego, którego inicjatorem i twórcą był przedwojenny minister skarbu i wicepremier, Eugeniusz Kwiatkowski. Fabryka Gum Jezdnych to pierwsza przedwojenna nazwa zakładu, który powstał pod zarządem poznańskiego Stomilu, a produkować miał na potrzeby armii. Powojenne losy fabryki zmieniły jej oblicze, zmieniała się nazwa, zakład się rozrastał, powstawały nowe hale ukierunkowane na coraz nowszą produkcję opon. Z dawnej fabryki COP-u pozostało niewiele trwałych pamiątek, a przecież dzięki tej inicjatywie E. Kwiatkowskiego oraz otwartości Hr. E. Raczyńskiego, który pod budowę fabryki odsprzedał swoje grunty, powstał zakład, który zasadniczo wpłynął na rozwój gospodarczy miasta. Brama zdaje się czekać na to, aby upamiętnić na niej tamte wydarzenia i postaci. Sam obiekt jest przykładem architektury modernistycznej. Pozornie kubiczna bryła pełna jest zaskakujących układów płaszczyzn, pośrodku okrągłe okno (bulaj). Brama funkcjonuje jako towarowa, jest dość dobrze zachowana, choć nowa elewacja, wykonana w 2014 r. pozostawia do życzenia. Bramę wraz z sąsiadującym murem zakładowym wymalowano w barwach firmy (kolor żółty i popielaty), bulaj zamknięto kwadratową pokrywą. Obiekt jest ładnie położony, pośrodku wschodniego ogrodzenia zakładu, na wprost ulicy Staszica, w sąsiedztwie parku.

Dawna wieża ciśnień fabryki „Stomil” S.A. w Dębicy (na osiedlu J. Matejki)

Wieża wodna powstała w 1938 r. stanowiła jeden z pierwszych obiektów infrastruktury tworzonej w Dębicy dla zakładów COP-u. Ten ciekawy- jak na lata 30 - obiekt inżynierski był największą tego typu wieżą wodną w Polsce. (*M. Furtak, COP. Centralny Okręg Przemysłowy 1936 -1939. Architektura i urbanistyka..., Łódź 2014, s.157*). Wieżę wybudowano wraz z wodociągiem do chłodzenia walcarek w fabryce „Stomil” S.A. Budowla ma kształt murowanej rotundy, sklepionej

betonowym stropem. Bryłę walca, na wysokości $\frac{3}{4}$ obiektu przecina pierścień balkonu biegnący po obwodzie. Na ścianie powyżej niewielkie okna, regularnie umiejscowione na całym obwodzie. W otoczeniu budynku, w pewnej odległości bloki, tuż obok garaże. Od lat brak jest pomysłu na zagospodarowanie obiektu, przez co staje się ofiarą dewastacji, a szkoda, bo posiada ekspozycję od strony północnej i częściowo płd- zach.

- Zespół budynków administracyjno-logistycznych PKP przy ulicy Głowackiego.

Przy ulicy Głowackiego zwracają uwagę budynki usytuowane wzdłuż torów kolejowych. Reprezentują styl budownictwa kolejowego kon. XIX w. Jedyne obiekt nr 18 z 2 poł. XIX w. wpisany jest do miejskiej ewidencji i funkcjonuje jako kamienica mieszkalna. Stan pozostałych budzi poważne zastrzeżenia (odpadające tynki, okna zabite dyktami, w niektórych oknach brak zabezpieczenia), są zaniedbane i nie widać troski ze strony właściciela - PKP, aby przywrócić im okazały wygląd. Zabytkowa zabudowa która powinna być wizytówką miasta, popada w ruinę.

- Zabytkowe domy mieszkalne pochodzące z okresu międzywojennego które zachowały pierwotne walory architektoniczne :

Dom przy ul. Gawrzyłowskiej, z pocz. XX w., pp. projektu T. Talowskiego

Dom - ul. M. Curie Skłodowskiej 16

Dom - ul. E. Bojanowskiego 15

Dom - ul. Kraszewskiego 8

Dom - ul. Lipowa 6

Dom - ul Piaski 12 (wyjątkowo dobrze zachowany i utrzymany obiekt drewniany, z ogrodem. Przed domem potężny dąb, pomnik przyrody)

3. Propozycje obiektów do wykreślenia z gminnej ewidencji zabytków.

Kapliczka przy ul. Kawęczyńskiej 26.

Po wywiadzie z właścicielami kapliczki, oraz dokładnych oględzinach wysunięto wnioski: Stara kapliczka z XIX w. już nie istnieje (rozsypała się). Obecną właściciele wymienili ok. 40 lat temu. Wskazuje na to również materiał z którego wykonana jest skrzynka kapliczki. Proponuje się wykreślić obiekt z ewidencji a wprowadzić jako miejsce tradycji.

Kapliczka przy ul. Leśnej.

Nie jest zabytkiem, raczej miejscem tradycji. Niegdyś w miejscu obecnej kapliczki istniała zabytkowa. Po jej zniszczeniu i rozebraniu postawiono nowy obiekt, z nowym wystrojem. Proponuje się wykreślić obiekt z ewidencji a wprowadzić jako miejsce tradycji.

Budynek dawnej Bursy im. Św. Jadwigi.

Będący obecnie w rękach prywatnych obiekt utracił zabytkowe cechy, otrzymał nową elewację. Proponuje się wykreślić obiekt z ewidencji a wprowadzić jako miejsce tradycji.

Budynek mieszkalny przy ul. Rzeszowskiej 29

Budynek od kilku lat poddawany jest przebudowie. Jego elewacja utraciła cechy zabytkowe.